

253138 *quer*
Foto

M. R.

II. ÉVFOLYAM.

BUDAPEST, 1936. NOVEMBER HÓ

3. SZÁM.

Medikus Újság

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egy évre: 2 pengő.
Megjelenik: időközönként
Csekk száma: „Medikus Újság”
szerkesztősége Budapest 35.098.

SZERKESZTŐSÉG HIVATALOS ÓRÁJA

Péntek d. u. 1/25-től 1/28-ig.

SZERKESZTŐSÉG és KIADÓHIVATAL

BUDAPEST,

VIII., Nagytemplom-utca 18. I. em. 9

„Budapest fürdőpolitikája”

A napokban került kezembem az „Orvosi Hetilap” ez évi 31. száma és abban találtam fenti címmel egy cikket, melyet nagynevű professorunk, gyógyszer-tanárunk: *Vámosy Zoltán* egy. ny. r. tanár írt.

Legszívesebben az egész cikket leköznélénk, de lapunk kicsi, így csak szemelvényeket közlünk belőle.

Közlöm ezt azért, mert ismerem a közegészségügy várospolitikai rendszerét, amely rendszer következményeként hasonló sorsra jut a fővárosunk gyógyfürdő jellegének megvalósítása, mint amilyen sorsra jutott e politika következtében az új Rókus kórház évtizedek óta megvalósulásra és megoldásra váró ügye.

Közlöm ezt azért, hogy az idén beiratkozott első évesek között talán akad majd valaki, akiből húsz- és egynéhány esztendő múlva híres, esetleg világhíres egyetemi tanár lesz és talán az majd kortársaival együtt eléri azt, hogy fővárosunk ne csak plakátokon és propaganda füzetekben szerepeljen gyógyfürdővárosként, *hanem valóságban is* és ne a propaganda hathatós eszköze kürtölje a világba gyógyforrásaink hathatós és kitűnő gyógyító erejét, bár erre is szükség van — hanem belföldi és külföldi meggyógyult betegek száz- és százezrei bizonyítsák is ezt.

Közlöm azért is, hogy a mai ifjú és fogékony lelkű kartársaink — mindnyájan olvasva a „Medikus Újság”-ot — tanulmányaikon kívül szem előtt tartsák azokat a problémákat, amelyekért a mai orvosgenerációnk vezető emberei, nagyjai közdenek és a megvalósulás rögös, gáncsos és meredeken ívelő útján előbbre és feljebb szándékoznak vinni

Közlöm ezt azért is, hogy szabad óráiban, minden egyébért lelkesülő és hevülő ifjú kartársaim, lelkesülésüket ne apró és napi politikai zsonglörködés csinnadrattájában éljék ki, hanem — jövőendő hivatásukhoz méltóan — a szenvedő betegek meggyógyításának lehetőségében lelkesülve, támogassák nagyjaink nehéz munkáját, kik tudásuk legjavát a beteg ember gyógyítására, fájdalomának enyhítésére áldozzák.

De legfőképen közlöm ezt azért, hogy minden kartársam lássa, hogy mily nehéz és küzdelmes — a politika dzsungeljében — egy

tudományos célnak megfelelő és betegek ezreinek érdekében álló rheuma-kórházat megvalósítani, nálunk, ahol erre minden lehetőség rendelkezésre áll: gyógyvíz (nem is egy), kitűnő szakemberek, hely stb. Mily nehéz megvalósítani azt, amit fővárosi politikánk propagandán keresztül a világgá kürtöl: „Budapest gyógyfürdőváros“.

„... a Világháború szerencsétlen befejezése óta, mikor felfedeztük fővárosunk szépségeit, és azt, hogy nyavalyáinkból itthon is meggyógyulhatunk, — nem haladtunk tovább a szakemberek által kitűzött cél felé, mint hogy egy városrészt leromboltak és egy magánfürdőt igen drága pénzért megvásároltak. Még az éjfélig szóló jazz-t sem sikerült a Gellérből kitelepíteni. Hogy közben a Széchenyi-forrás felszálló csöve aggodalmasan eldult, strandfürdőjének építkezése körül bűnperek zajlottak le, a Rudas-fürdő az előtte létesített szemfényvesztő kertecske és csobogó források dacára szégyenletesen leromlott állapotban van, s hogy a forrásokban, fürdőkben leggazdagabb székesfőváros egyetlen szegény betegét sem lehet ingyen megfürösztetni...: az elszomorító eredményeként jeletkezik ennek a tehetetlenségnek“.

„...úgyiszlván nem hangozott el congressusi megnyitóm, értekezleteken felszólalásom anélkül, hogy ki ne fejttem volna a legjózanabb okfejtéssel meg ne indokoltam volna, hogy a főváros fürdőpolitikájának bázisa, fenntartója, továbbfejlesztője csak egy minden igényt: fekvő- és járóbeteg gyógyítását, tudományos munkát, orvosképzést és fürdőmester-képzést kielégítő *fürdőkórház* lehet“.

„...az értékes kapcsolat hiányzik az orvosok és Budapest fürdőgyógyintézetei között, amit csak egy kifogástalanul berendezett, hozzáértéssel vezetett, fürdőkórház, illetve anyagának tudományos feldolgozása adhat meg, részint közvetlenül az ott dolgozó, magukat képző orvosok révén kikből szakemberek, fürdőorvosok lesznek, részint karöltve az onnan kikerülő, s a legolvasottabb külföldi szaklapokba is belekerülő tudományos és gyakorlati közlemények, jelentések révén“.

„Magukról a szegény betegekről nem is szoltam, kik most hónapokig hiábavaló módon elfoglalva tartják kórházi ágyaikat, vagy már letelt az idejük, és kirakták őket onnan, s nyomorúságos vackaikon hevernek, súlyos teherként a küzködő családnak. Ezek számára áldást, új életet, munkaképességet jelentene egy ilyen, minden különleges gyógyszerközzel felszerelt kórház, ...“

„Tisztában vagyunk azonban azzal, hogy ennek a fürdőkórháznak földből kinövő gyors létesítésére nem számíthatunk még felszólalásunk teljes elismerést arató sikere esetén sem nem segítene továbbá azokon a nyomorúságos állapotokon, mik a Székesfőváros két fürdőjébn, a Rudas- és a Szent Imre-fürdőkben fennállanak, vagy azokon a „mondain“ állapotokon, amik az egyetlen, betegek elhelyezésére is alkalmas Szt. Gellért-gyógy (?) szállóban lehetetlenné teszi az életet és a kúrálás nyugalmát. Olyan bajok ezek, amelyek a für-

dőkörház nem létezésén felül is diszcreditálják bel- és külföldi előtt Budapest fürdőváros hírnevét, gyógyhelyi bizottságát és az egész idegenforgalmi propagandáját.

„... a jó szándék örökös fitogtatásával ad graceas calendas eltolását a komoly teendőknél, s közben a Rudas-fürdő marad úgy, ahogy van, piszkos ivócsarnokával, kacagtató ajtófelirataival (Gargalizáló W. C. hölgyeknek), romhalmazzal imponáló vakolatlan kazánházával (csak éppen el kéne bontani és hordani), bent omló vakolataival, dunai és kerti homlokzatát elfoglaló fürdőkabinjaival és öltözőivel, ami miatt összesen csak 9 lakószobája van, melyek közül négyet a főváros protekciós barátai foglalnak el, mint évi lakók, háromba pedig a személyzet van elhelyezve s így marad a betegeknek csak kettő!”

„... mi bátran és nyíltan megírjuk, hogy nyoma legyen Budapest fürdőpolitikájának történetében, hogy mi orvosok óhajtjuk és akarjuk a Rudas-fürdő rögtönös átépítését akár a lemérséklendő Hüttl-féle terv szerint, akár csak a házi tervezés szerint Budapest jó hírneve és betegeink érdekében.”

A cikk végére csak azt írhatom, hogy aki teheti olvassa el teljes egészében az eredeti cikket. Elmélkedjen azon és tegye kötelességévé, hogy előbb-utóbb mégis valóra váljék az, hogy gyógyfürdőinken keresztül is megismerje a világ hazánkat.

W. G.

Influenzás szövődmények

közül a legsúlyosabb kórképet a bronchopneumonia nyújtja. Veszélyességét nemcsak a csökkent védekező képességű fiatal- és öregkoros számbeli nagy szereplése növeli, hanem az is, hogy a megbetegedés lefolyása rohamos, heves tünetekkel jár és hosszadalmas. Az ilyen természetű bronchopneumoniák gyógykezelésénél kiváló szolgálatot tesz a Richter-féle Chinocal, amely parenteralis adagolás céljaira fogalomba hozott chinin és calcium kombináció. Tudjuk, hogy a chinin nemcsak lázcsillapító és a sejtek oxydatív energiáját csökkenti, hanem az idegrendszert megnyugtatja, az anyagcserét szabályozza, a szívizom erejét fokozza és egyben fokozott bactericid hatású. Előnyösen egészíti ki ezt a calcium gyulladásgátló, vérkeringést javító, exsudatiót csökkentő és a szív systolét fokozó hatása. Miként az irodalmi közlésekből olvashatjuk, úgy klinikai mint ambuláns kezelésnél is megfigyelhető volt, hogy korán adagolva a bronchopneumonia gyorsan oldódik, újabb góc pedig nem fejlődik ki. Kellemetlen jelenségeket még csecsemőknél sem okoz. Feltűnő, hogy a láz csökkenésén kívül a közérzet és étvágy sokkal nagyobb javulást mutatott, mint ahogy azt a magas hőmérsék megszűnése magyarázta volna. A Chinocal jó hatása éppúgy mutatkozik egyéb lázas tüdő-megbetegedéseknél így pl. kruppos pneumoniánál, pleuritis exsudatívánál és tüdőtuberculosisnál.

Az új klinikák

A III. számú belgyógyászati és II. számú szemészeti klinika megszüntetésével méltó helyet kaptak az eddig szerény viszonyok közt levő urológiai és orr-, gége-, fülgyógyászati klinikák.

A két klinika ünnepélyes megnyitása nov. hó 19-én történt.

Az ünnepélyes megnyitón megjelent **Hóman Bálint** vallás- és közoktatásügyi miniszter, **Szily Kálmán** államtitkár és **Terbócz Lajos** miniszteri osztálytanácsos kíséretében. A Pázmány Péter Tudományegyetem részéről jelen voltak: **Darányi Gyula** orvoskari dékán, **Verebély Tibor** egyetemi tanár, az Országos Orvosi Kamara elnöke, valamint **Illyés Géza**, **Lénárt Zoltán**, **Szabó József**, **Frigyesi József**, **Hainiss Elemér**, **Manninger Rezső**, **Matolay György**, **Ratkóczy Nándor** egyetemi tanárok.

Az urológiai klinika, mely 1920-ban létesült és azóta a Szent Rókus kórházban volt elhelyezve, most a megszünt III. számú belklinikára két épületét kapta. E két épületet az új klinika céljainak megfelelően átalakították. A főépületben 110 férőhely van, a melléképületben, melyet a fertőző betegek számára rendeztek be, 25 ágy áll a betegek rendelkezésére.

Kultúrigényeknek megfelelően van berendezve.

Az urológiai klinika igazgatótanára: sófalvi **Illyés Géza** dr. egyetemi nyilvános rendes tanár (szül. 1870. m. tr. hab. 1904. ny. r. t. 1920-ban lett). A munkatársai: dr. **Melly Béla**, dr. **Herman János**, és dr. **Babits Antal** tanársegédek, azonkívül dr. **Ascher Ferenc**, dr.

Kolbenheger Zoltán és dr. **Remete Tibor** főorvosok.

A klinikának nagyon értékes múzeuma is van.

Az orr-, gége- és fülgyógyászati klinika, mely szintén éveken keresztül a Szent Rókus-kórház ódon épületében volt elhelyezve, most a szépen átalakított volt II. számú szemészeti klinika épülete lett az új és méltó otthona.

A két emeletes épületben 75 betegágy áll az arra szorulóknak rendelkezésére.

Modern kórszövettani, kémiai, fotografáló és röntgenlaboratóriuma, könyvtára, készítmény-gyűjteménye és tanszermúzeuma van. Igazgató-tanára: **kakasfalvi Lénárt Zoltán** dr. egyetemi nyilvános tanár. m. kir. egészségügyi főtanácsos (szül. 1870. m. tr. hab. 1919, ny. r. tanár 1925-ben lett).

Ugyanezen ünnepély keretében nyitották meg az I. számú sebészeti klinika új röntgenlaboratóriumát is, mely ma a Pázmány Péter Tudományegyetem legjobban felszerelt röntgenlaboratóriuma. Vezetője: dr. **Ratkóczy Nándor** egyetemi c. rk. tanár.

A két intézet megnyitásával kapcsolatban megemlíthetjük azt is, hogy jövőben — az új főiskolai reformtervezet szerint — mindkét collegium hallgatása kötelezővé válik és szigorlati tantárgy lesz. Értesülésünk szerint a szigorlat úgy történne, mint régebben szokás volt a bőrgyógyászati és gyermek-gyógyászati szigorlatokon. A szigorlatot megelőzően sorsot kell húzni és amelyiket húzta, abból a tárgyból kell szigorlatoznia.

Paracelsus

Teljes neve: Paracelsus Theophrastus Bombastus von Hohenheim. A svájci Einsiedelben született 1493-ban. Miután atyja orvos volt, ő is erre a pályára készült. Kalandvágyó és nyugtalan természete miatt a rendes főiskolai pályát nem végezte el. Városról-városra kóborolt. Mai napig is kideríthetetlen, hogy megszerezte-e a doktori cím használatának jogát. Sok helyen említi ugyan, hogy igen, de sehol sem nevezi meg az egyetemet.

A természet nagy tehetséggel áldotta meg, de ez a tehetség nagy jellembeli fogyatékossgal párosult. Határtalanul fenhéjázó, tetszelegni vágyó és az igazság eltagadásáig menően nagyképi volt. Bár rendszeresen nem tanult, de kora tudósaival való többszöri éritkezés által sok ismeretre tett szert, különösen a kémia terén. Fiatal korában — saját bevallása szerint — beutazta Keletet és Nyugatot de ismerve nagy mondásait a beutazott országok számát is redukálni kell. Tudományával igen nagyra volt ez viselkedésével ki is mutatta. Rendszeretlen és hiányos tudását leginkább az orvoslásban gyakorolta. A sors igazolta nála azt a közmondást, hogy: hátraké a szerencse. Orvosi működését majdnem mindig siker kísérte. Előtte még soha senki által nem alkalmazott szereket rendelt és e merész gyógykezelése által — amiben nagy segítségére volt praktikus kémiai ismerete — olyan betegségeket is meggyógyított amit kortár-

sai gyógyíthatatlannak tartottak.

Az orvostudomány addigi orákulumait, Gallenust és Avicennat, nemcsak elvetette, de a porba rántotta eddigi magaslaturól, persze saját magát állítva helyükre.

Ezért, már harmincegy éves korában a baseli egyetem meghívta tanárának. E minősítésében aztán hadat üzent mindannak, amit eddig igaznak, megszokottnak sőt illendőnek tartottak.

Galenus és Avicenna könyveit hallgatói előtt égette el azzal a kijelentéssel, hogy cipőjének szíjában több tudomány van mint azokban összevéve. Előadásaiiban sem követte kora tudósait, nem latin nyelven adott elő, hanem német nyelven. Kerülte az érthetlent és a virágos kifejezéseket. Igyekezett hallgatóságának színvonalára, olykor az alá is szállni. Életmódja szinte botrányos volt. Előadásaira, betegeihez nem egyszer a kocsmából részegen ment. Emiatt tudományos körökben nem nagy elismerésben és szeretetben volt része, de annál inkább tanítványai és a nép körében. Népszerűségét emelte jó szíve is. Hangsúlyozta, hogy az orvos legfőbb erénye és kötelessége a szeretet. Legfőbb céljának tekintette a szegény betegek felségítését. A szegényeket teljesen ingyen gyógyította, de a gazdagoktól óriási összegeket kért. Egy alkalommal a városi tanácsos utasította, hogy egy betegétől kérje a megállapított díjazást, mire Paracelsus durván neki-

támadt magának a tanácsosnak is és félő volt, hogy a megbántott városi tanácsos bebörtönzéssel szerez magának elégtételt. A döntést mindenesetre nem várta be Paracelsus, barátai támogatásával szökve hagyta el Baselt. Ezután ismét kalandos utazások következtek — volt Magyarországon is — míg végre Salcburgban telepedett le és ott is halt meg 1541-ben meglehetősen szegény viszonyok között.

Ami tanait és munkásságát illeti kétségtelen, hogy eredeti ötletei nemcsak a kémia terén, de az orvostudományban is korszakalkotó újításokra és nem egyszer helyes nézetek leszövezésére vezették. Főérdeme az volt, hogy megdöntötte a galensitanokat és helyébe azt a tant állította, hogy az emberi szervezetben végbemenő folyamatok kémiaiak és a betegségek okaikat a keringő nedvek összefételének megváltoztatásában kell keresni, illetve azokat megváltoztatásával gyógyítani. Ezzel a homoralis tan megalapítója lett. Az orvostudomány az eddig merőben spekulatív jellegű gyógymódról a kémiai tudás biztos basisára helyezkedett. Paracelsus a szervezetben végbemenő folyamatok kémiai magyarázatát kereste és ahelyett, hogy egyes betegségek gyógyítására megfelelő csillagképet keresett volna, kémiai ellenszert alkalmazott. Paracelsus óta használják a *higanyt* és az *antimont*. — Érdekes, hogy ezeknek használatát a párizsi parlament 1566-ban minden francia orvosnak megtiltott, ellenkező esetben a működési engedély megvonását helyezte

kilátásba. E rendeletet kerek száz év múlva — 1666-ban vonták vissza. — A gyógyszerészek, akik eddig vajakos aszszonyok módjára kotyvasztották orvosságait, ezután kényyszerültek a kérdés tudományosabb megoldásához hozzálátni és az orvosságokat szabatosan előírt eljárások alapján előállítani. Általa a gyógyszerészet is sokat fejlődött.

Mivé fejlődött volna e csiszolatlan gyémánt szorgalmas tanulás, kitartó munkálkodás és rendszeres kutatás által. Így is a veleszületett képességeinél fogva a természettudományok útmutatójává lett. Lerázva az orvostudományról a spekuláció mysticismusát, olyan alapokat helyezett el, amelyre felépülhetett a mai orvostudomány soktornyú vára. —i.—

Apróságok

„Flores chamomillae”; székfűvirág. Hazánkban kb. évente 2500-3000q terem. Ebből hazai szükséglet évente kb. 120-150 /. Külföldre exportálunk évente átlag 2500-2800 q-át.

HUMOR

A klinikán.

Orvostanár: Nézzék meg kérem ezt a beteget. Alacsony, nyomott homlok, elálló fülek, ferde száj, alatszerűen széles állkapocs . . .

Beteg: Na, ami azt illeti, a tanár úr sem egy leányálom!

x Megbízható céget ajánlunk az orvostanhallgatók figyelmébe: **Lusztig Jenő** orvosi műszerész-cég Budapest, IV., Múzeum-krt. 31.

A magyar famulus külföldön

Irta: Prutscher László V. e. öh.

Az Orvostanhallgatók Segítő Egyesületének csereactiójával kilenc orvostanhallgató Németország különböző egyetemi városában töltötte a nyári szabadságot. Azt hiszem, Németország nyújtotta a legtöbb látni és tanulni valót, de Németországban kellett legjobban megállani helyüket a magyar diákoknak. Sok olyan körülmény adódott, amire nem is számítottunk és ezért kívánjuk a következő csereactióval Németországra utazó kartársakat figyelmeztetni.

A mai Németország a diákéletben olyan jelenségekkel is találkozunk, ami azelőtt ismeretlen volt. A híres diák-egyesületek megszűntek és a nemzeti érdekeknek megfelelően más csoportokká alakultak át. Sokkal fontosabb ránk nézve a német diákságnak az a szerve, amely a mi Segítő Egyesületünkkel a csereactiót létrehozta, és amellyel a kint időző magyar diákok állandóan összeköttetésben állanak. Ez a Deutsche Akademische Auslandsstelle. (DAK). Itt találkoznak össze a német és külföldi diákok egymással.

A DAK. nem más, mint egy miniatúr politikai kohó és minden politikai hullámozást híven követ.

Ez csak a nagyobb városokban tapasztalható, ahol nagyobb az idegen diák-forgalom és azok a kartársak, akik kis városokban voltak, természetesen így ezt nem is észlelheték.

Különösképen Lipcsét emelem ki, mint a legexponáltabb helyek egyikét, ahol Takáts István barátommal együtt töltöttük a két hónapot.

Lipcsében mint a Südostraum intézet városában igen sok balkáni diák tanul.

Südostraum intézete a Németországtól délkeletre fekvő államokkal (Ausztria, Magyarország, Balkán) gazdaságilag s természetesen politikailag is foglalkozik. Minden egyes államnak külön professora van.

Lipcsében való tartózkodásunk alatt több horvát, szerb, erdélyi német és oláh diák tartózkodott ott, akikkel a DAK klubjában naponként összejöttünk.

Orvosi berendezések

Saját iparüzem.

Műszerek javítása, élesítése, nikkelezése.

Kérjen ajánlatot!

KEMÉNY SÁNDOR orvosi műszerész

Budapest, Teréz-kr. 50. Tel.: 1-167-72.

Sajnos a balkáni diákok, — jóllehet a németek igen hangoztatták barátságukat és kedvesek voltak hozzánk — Németország gazdasági irányainak megfelelően, DAK-tól több előnyben részesültek mind mi. Ezt ők éreztették velünk, ha burkoltan is, de mégis érezhetően. Sokszor akarva — nem akarva (mert nem azért mentünk) elkerrülhetetlen viták keletkeztek. Ne legyen tehát senki meglepődve, ha egy politikailag tájékozott ügyesen érvelő oláh, szerb, vagy esetleg egy erdélyi német diák, kérdések és problémák halmazával fogja megrohmozni. — Az embernek igen felkészülve kell lennie, hogy megfelelő választ tudjon adni!

Nem azt kívánom ezzel mondani, hogy az, aki Németországba kerül politikát tanuljon idehaza. Sőt ha csak teheti kerülje a vitákat. Azonban, ha elkerülhetetlenül vitába keveredik, ne kényszerüljön meghátrálni, hanem, legyen annyira emelkedett szellemű, hogy megfelelő válaszokkal mind a magyarságnak, mind saját magának tekintélyét meg tudja őrizni.

Ez egyáltalán nem lehetetlen követelmény egy művelt orvostanhallgatótól. Minden mozdulatban, minden szóban éreztetni kell kultúrfölényünket. Ez egy kiváló elnémitő szer.

A németekkel is akadt vitánk; különösen gyakran Semmelweis és Liszt személye körül, akiket „egyesek” németeknek követelnek. Hála Istennek győztek az érveink.

Általában már sokkal több jót és szépet tudnak rólunk, mint a közelmúltban.

Néha-néha ugyan összejöttek olyanokkal, akik igen boszszantó dolgokat tudtak kérdezni. Pl. Van-e a magyarságnak önálló nyelve? Budapesten kívül minden pusztaság? Hol szerezzük be ipari cikkkeinket? (Nem gondolta, hogy gyáraink is vannak.)

Ezek a mindjobban ritkáló „tudatlanok”, mert nem lehet másnak nevezni, egy jól megszerkesztett előadással igen könnyen leszerelhetők, sőt ámulatba ejthetők. Ezekből lehet — egy kis ügyeskedéssel — a legjobb barátokat szerezni, mint ahogy azt saját magunk tapasztalhattuk. Nem egy némettel állunk, állandóan levelezésben, akik, mind nagyobb barátsággal és csodálkozással válaszolnak a gyönyörű budapesti képeslapjainkra.

Mégegyszer átgondolva az átélteket, nyomatékosan felkérjük a kartársakat, akik Németországba szándékoznak famuluskodni, tartsák szem előtt az elmondottakat. Csakis így kerülnek el a meglepetéseket és végezhetnek tökéletes munkát elnyomott Hazánk érdekében.

KARTÁRS! FIZESS ELŐ A
Medikus Ujságra

A ZENEI ÉLVEZÉSRŐL

A *Medikus Zenekar* december eleji hangversenyével kapcsolatosan elkالمam nyílik magáról a zenei élvezésről értekezni. Teszem azt azért, hogy ezzel segítségére legyek azoknak, akik egy ilyen hangversenynek hírét csak egy kézlegyintéssel veszik tudomásul s nem is sejtik azt, hogy ezzel milyen sivár lelkivilágot árulnak el.

Egy zenemű előadásakor két tényező váltja ki a zenei élvezetet. Az egyik a zenemű megjelenési formája (ritmikája, harmonia világa, koncepciója). Ez a külső tényező. A másik a belső tényező, ami nem más, mint a zeneműben visszatükrözött lelki — illetve érzésfolyamat.

Midőn a hallgató csak a hanghullámok által előidéztet fizikai ingerre reagál — tehát csak a külső tényezőre — s az benne kisebb — vagy nagyobb fokú testi jóérzést eredményez, akkor csak *fizikai élvezetről* van szó. Minél szabályosabb ez az inger, más szóval minél trivialisabb a zene annál nagyobb a csupán fizikai élvezésre képes hallgató jóérzése. Ezek azok, akiknek egy silány modern operett hallása szerzi meg a legnagyobb zenei élvezetet.

Az a hallgató aki a zeneművet figyelemmel kíséri a nélkül, hogy számot tudna adni a külső és belső tényezők közötti összefüggésről, vagy ezen té-

nyezők mibenlétéről, az *pszichikai* élvezethez jut, amelyben a fizikai természetesen benne foglaltatik, mivel az előbbinek létfeltétele. Az ilyen hallgató megközelítően helyes véleményt tud alkotni a hallott mű jellegeről, értékéről.

A zenei élvezet harmadik — egyben a legtökéletesebb — formája az ú. n. *intellektuális élvezés*, mely felfokozza az előbbi kettőnek intenzitását is. Az intellektuális zenei élvezés feltételét az illető zenemű külső és belső tényezőinek teljes és zavartalan összhangja képezi. Ha a zeneszerzőnek sikerült a külső megjelenési formát úgy megválasztania, hogy az teljesen fedje az alkotás belső tényezőit úgy zavartalan intellektuális élvezethez jutunk. De ehhez viszont az kell, hogy a hallgató tisztában legyen a külső megjelenési formák jelentőségével és azok összefüggéseit a belső tényezőkkel ismerje. Mondhatnám, hogy az intellektuális élvezés eredménye az, hogy a hallgató agyában hasonló evolúció játszódik le, mint a zeneszerzőben az alkotó munka folyamán. A hallgató, az alkotás gyönyöreinek részesévé lesz. A fokozott megértés azonban csökkentheti úgy a pszichikai, mint a fizikai élvezést akkor, ha valamely zenemű hallásánál a külső és belső tényezők nincsenek egymással

Mit akarsz? KÖNYVET VAGY FECSEKENDŐT?

Választhatsz, ha megrendeled a

Medikus Ujságot!

egyensúlyban, vagy hiányzik a belső tényező. Az ilyen zene az intellektuális élvezőt kínosan érinti, vagy legjobb esetben hidegen hagyja.

A fizikai és a pszichikai élvezés elképzelhető intellektuális élvezés nélkül, de fordítva sohasem. Ez a magyarázata annak hogy olyan zeneművek is melyekben a külső és belső alkotási tényezők nem állnak egymással egyensúlyban, sokakra kielégítően hatnak. Az intellektuális élvezetre nevelődni kell, ez csakis öntudatos agy munkával válik lehetségessé. A medikus ifjúság többsége talán nincs birtóká-

ban ezen legmagasabb élvezés feltételeinek s ebben találok meg én a magyarázatát annak a bizonyos kézlegyintésnek. Segíteni lehetne ezen oly módon, hogy a hangverseny előtti napok valamelyikén a Segítőben egy előadás keretében méltatná valaki a megszólalásra kerülő műveket, megemlítve a szerzők helyét is a zenetörténelemben. Így mégis sokan közelebb kerülnének az intellektuális zenei élvezethez s reméljük, hogy ezáltal azok is kedvet kapnak eljárni a *Medikus Zenekar* hangversenyeire, akik eddig csak egy kézlegyintéssel vették róla tudomást.

Somogyi Ernő.

Egészségügyi észrevételek falun

Ma a közegészségügy országos érdek. Sokat beszélnek, sokat tesznek érdekében. Mégis vannak az országban falvak, ahol közegészségről, higiéniáról bizony keveset tudnak s ezért ennek érdekében keveset is tesznek. Ez év folyamán alkalmam volt huzamosabb időt tölteni dunántúl egyes falvaiban és tanulmányozni a nép életét. Nem kis meglepetésemre sok olyan dolgot tapasztaltam, ami megértette velem a tuberculosis nagy százalékának okát.

Köztudomású, hogy az az életmód amit a falusi ember folytat részben egészséges, mert az évnnek legnagyobb részét a szabad levegőn tölti. De ezzel szemben nélkülözi az egészség legfőbb feltételét: a tisztaságot. Sajnos hogy ezen a téren még mai világban is rettene e, elmaradottság tapasztalható helyenként. Szemtanuja voltam házigazdám mosakodásának, amit úgy végzett, hogy a kancsóból a szájába vette a vizet és adagonként a tenyerébe köpve mosta meg arcát. A lavorra, szappanra azt mondta, hogy úri huncutság. Volt hely, ahol a falu birája is így mosakodott, mert — szerinte — nemért rá a fallu ügyeitől, amit mindíg a borospincében tárgyaltak le. Fürödni is csak a lóusztatáskor fürdenek, a lovak által felkavart jó iszapos vízben. Még a legjobbmódú gazdák is csak ritkán mosakodnak tetőtől-talpig különösen télvíz idején. Sok helyen a eszma le sem kerül októbertől-májusig, hogy aztán a eszma mi mindent tálkar el, arról jobb nem beszélni.

A másik tény, ami szintén kritika tárgyát képezheti, a parasztházak építése. Olyan lakás, amelynek szűk ablakjai, földes padlója van, az nem lehet egészséges. Bár tavasszal és nyáron levegőn van a falusi ember, de télen bezárkózik apraja-nagyja egy olyan szobába, amelynek dohos levegőjét szinte súlyosnak érzi az ember s ezzel többet ront magán, mint amennyit

javított a kinttartózkodással. Majd minden házban van pedig egy ún. „tisza szoba”, de azt a világért sem használják, csak a házukhoz vetődő pantallós embernek ágyznak oda. Az a kis ablak is csak ritkán nyílik egy szellőzésre ki, pedig a szellőzés hiánya nedvesség, nyirkosság teszi a földes lakást és hol nedvesség van ott a penész is megterem. A penész pedig jó tuberculosis hordozó. Sok helyen meg az istállóban telelnek ki s hogy ez mennyire nem higiénikus, arról azt hiszem nem kell beszélni.

Még sok mident fel lehetne hozni, de hiszen ezek majd mindenki előtt ismeretesek. A kérdés most már az, hogy miképpen lehetne orvoslással élni. Véleményem szerint tartós és maradandó változást csak a neveléssel lehetne elérni. E téren a falusi tanítóra hárulna sok feladat. Szerintem a gyermeknél kell kezdni a felvilágosítást. Igen sokszor a fülébe kell rágni, hogy ez-meg az, hogy ez a lakás nem egészséges stb. Szentül hiszem, hogy ha majd felnő és átveszi szülei örökét, a legelső kinálkozó alkalommal úgy fogja házát átalakítani, hogy az a higiéniajának jobban megfeleljen. Vannak ma már szép számmal népművelődési és egészségügyi előadások, de még mindég kevés az előadások száma, de még kevesebb egyes helyeken az érdeklődőké. A falusi rendszerint azt mondja a szűkablakos házára, hogy az ük-apám is így élt, jó lesz tehát nekem is. De azt már nem veszi tekintetbe, a család köréből hányan alusszák örök álmukat a temetőben. Magam láttam egy kisközség temetőjében, hogy egy családból harminc év leforgásán belül belül huszan haltak el. A csecsemőkről nem is beszélek. Mennyivel erősebb volna a család, ha mindazok élhének.

Ma a Zöldkeresztes nővérek olykor emberfeletti munkát végeznek egy-egy faluban a közegészség feljavítására, de látható bizonyítékok vannak, hogy érdemes küzdeni, érdemes felvilágosítani. Lassanként már nem látnak védnőknők személyében, hanem jóakarató barátot. Csak még kevesen vannak és falu meg sok. Sok helyen a falu egészségügye a falusi bába kezébe van letéve. Hogy milyen mentalitása van némelyik falusi bábának arra elég, ha a következőket említem: az evezőktől feltört tenyeremre azt javasolta az egyik, hogy urinoljam le és kössen be kékthetes kapeával. Erre eszembejuttott, hogy kár volt eltörölni a boszorkányégetést.

Bizony a népet még sok helyen felvilágosítani kell. Nem ártana úgy hébe-hóba lerándulni egy-egy elhagyatottabb vidékre, megismertetni azok lakóival a higiénia legprimitívebb eszközeit. Nevelni kell a népet. A falusi gyermek észjárását ne csak az költse be, hogy majd neki kell túrni a szülei földet, hanem, hogy magának és környezetének higiénikusabb életfeltételeket teremtve ezzel az ország egészségügyét is előbbre vigye.

**Megbízható orvosi műszer
Teljes orvosi felszerelés**

Kötszer, higiénikus gumiáru, sérvkötő, gyógyhaskötő,
görcsér-gumiharisnya, luda l p betét, egyenestartó,
Beteg- és lábápolási cikkek legelőnyösebb beszerzési forrása:
LUSZTIG JENŐ TELJES ORVOSI FELSZERELÉSI VÁLLALATA
Budapest, IV., Múzeum-körut 31. — Telefon: 18-57-21. sz.

A Nemzeti Múzeummal szemben

Tudományos apróságok

Az alchémia szóval nevezték a régiek azt a mesterséget, amely az arany-csinálással foglalkozik. E szóval a Kr. utáni IV. században találkozunk először, Julius Maternus Firmicus Kr. u. 340 körül Mathesis című könyvében említi, hogy a csillagoknak befolyásuk van az ember életére. Ezzel kapcsolatban fejtegeti, hogy az ember képességeit a születése órájában a hold mellett levő csillagkép szabja meg. Leírja, hogy aki a Mercur jegyében születik abból asztronomus lesz; a Mars jegye alatt katonák születnek stb. és „si fuerit haec domus Saturni, dabit scientiam Alchemiae”. Tehát aki a Saturnus jegyében születik alchimista lesz.

Az alchemia szó eredetére nézve eltérők a vélemények. Voltak akik a görög önteni és folyadék szavak összeolvasztásából akarták levezetni ($\chi\epsilon\omega$ és $\chi\rho\upsilon\sigma$), ami jelképezné azt, hogy a tudomány fémek olvasztásával foglalkozik. Quercetanus nevű alchimista 1600 körül a sóban vélte felfedezni a bőségek követ és ennek bizonyítására az alchemia szóra hivatkozott, amely $\alpha\lambda\sigma$ só és $\chi\eta\mu\epsilon\iota\alpha$ -ból van összetéve. A legvalószínűbb azonban az, hogy az északkegyiptomi nyelvhasználatban cham vagy chemi Egyiptomot jelent. Mivel az alchimisztikus törekvések az egyiptomiaktól indultak ki, a chemia szó egyiptomi művészetet vagy tudományt jelent, értve alatta mindazon ismereteket, melyek az arany és ezüst mesterséges úton való előállítására vonatkoztak. Miután az arabok elfoglalták Egyiptomot, hozzá illesztették az arab „al” névelőt s így született meg az alchemia neve.

Fehérje próba: fehérje kiesapási reakciót boldogult Farkas Géza professornál hetet kellett ismerni. 1. Főzés próba, 2. alkohol, 3. neutrális só,

4. cc. ásvénysavak, 5. nehéz fémek sóinak oldata, 6. szerves savak hig vizes oldata, 7. alkaloida — reagens.

Közlünk egy egyszerű főzési eljárást, melyet minden felszerelés nélkül elvégezhetünk akárhol — betegágy mellett is — és emellett igen érzékeny.

3—5 ccm. vizelethez ugyanennyi tömény konyhasó oldatot s néhány csepp 30%-os ecetsavat (vagy valamivel több tiszta házi ecetet) adunk és felforraljuk. Ha az oldat zavaros lesz, vagy espadadék képződik, akkor a vizelet fehérje tartalmu. Igen érzékeny próba, mellyel már kb. 0.03% fehérjét ki lehet mutatni.

Minden háztartásban van konyhasó, ecet, a forralást evőkanálban gyertyaláng fölött is elvégezhetjük.

Megrázkódás a vizelet végén.

E jelenséget az élettani tudomány

Alapítási év 1768.

Telefon: 28-93-24.

Magyarország legrégebb és legnagyobb orvosi szakkönyvkereskedése.

A Magyar Orvosi Könyvkiadó Társulat főbizománya.

Eggenberger-féle könyvkereskedés

Rényi Károly

Budapest, IV., Kossuth L. u. 2.

A világ összes szaklapjára előfizetéseket felveszek és a legpontosabban szállítom. Mutatványszámokat és prospektusokat kívánatra készséggel küldök.

igyekeznek megmagyarázni. Ma már tudjuk azt, hogy minden harántesikólt izomrostnak kettős beidegzése van és pedig a mozgató beidegzésen kívül rostokat kap még a symphatikus idegrendszerrel is. Ez a kettős beidegzés magyarázza meg a vizelés alatt, vagy utáni megrázkodást, vagy azt az érzést, mintha hideg futna végig a hátunkon.

Ha még most figyelembe vesszük azt a jelenséget is, hogy minden reflex nemcsak egy-egy izomcsoportban

jelentkezik, hanem ezen reflex kissé kiterjed a test egész izomzatára is, melyeken reflex úton létrejött izomösszehúzódnások ki is mutathatók.

Akkor e kettőből megérthetjük e jelenség lefolyását és pedig kiindulva abból, hogy a hólyagizmok tónusos beidegzése a symphatikus útján átkerül az egész test izomzatára. Tehát egy reflex kisugárzás keletkezik a symphatikus pályák útján, melynek következménye: a megrázkodás vagy hidegrázás.

Miben lehefünk segítségére az orvosoknak ?

Sokszor halljuk azt, hogy az ifjúság ne foglalkozzék mással, csak a tanulmányaival. Ne lebegjen más cél előtte csak a tanulás. Hát bizony ez tökéletesen igaz. De — és ilyenkor mindig jön egy „de”, ezt végrehajtani alig lehet legfeljebb akkor lehetősé, ha a tanuló ifjúságot tanulmányi ideje alatt elzárna a világtól, az emberektől. A kérdést ily módon megoldani nem lehet.

Tehát mindig van egy „de”, ami a tanuló ifjúságot — különösen bennünket — arra késztet, hogy tovább is nézzünk, mecsak az orrunk hegyéig.

Miben lehefünk az orvosoknak segítségére, sok mindenféleképpen. Többek között abban, hogy nekem, neked, neki, tehát minden kartársunknak van hozzátartozója, rokona, barátja, szomszédja szomszédjának a barátai, akik hozzánk jönnek tanácsot kérni — részint emberi szokásból, részint azért mert nem kerül pénzbe — azzal, hogy neki az orvos ezt, meg ezt a port, teát, kanalas orvosságot, tavaly (vagy talán még régebben) rendelte, hogy szedheti-e ezt most.

Vagy más eset: amikor a szomszéd (nem akarom mondani, hogy asz szony, mert többnyire ők szokták tenni, bár férfiak is szép számmal vannak) megkérdi, használhatom-e ezt az orvosságot, mert a harmadik utcában levő barátnőm ajánlotta, hogy ez jót tett neki.

Ezeket és hasonlókat — azt hiszem mindannyiunktól — már számtalanszor kérdezték.

Ilyenkor lehefünk mi Kartársak segítségére az orvosnak: a felvilágosító munkában.

A betegeknek általában szokása az, hogyha a betegség lezajlott, a megmaradt orvosságot elteszik „házi-patikájukba”. És ha alkalomadtán hasonló

betegségük van, vagy nekik, vagy szomszédaiknak, akkor teljes nyugalommal és lelkiismerettel előszedik — beveszik, vagy kölesönadnak belőle, mint megszervezen bevált szert.

Sőt aki sok háznál fordul meg és már bejáratosabb, gyakran lát ily felirású orvosságos üvegeket: „mama orvossága”, „x. y. orvossága”, „hasmenés ellen”, „köhögés ellen” stb. stb.

Ezekkel a szokásokkal minden orvosnak számolnia kell. Régebben az ily kitünően bevált „házi patikát” a jó (többnyire öreg) házi orvos „bácsi” ellenőrizte. De hova lett az a jó házi orvosi intézmény? A múlt emlékének a ködfátyola borítja. Hogyis tudna helyt állni ma az a jó házi orvosi intézmény, amikor már minden specializálódott, sőt „talspecializálódott”. (Mert ne hidd Kartárs, egy pillanatig se, hogy a négyéves szakképesítés végleges, oh, ne ringasd magad ily álmokban, nemsokára nyolc év lesz és ha így haladunk, diplomáddal vándoruttra, majd csak akkor kelhetsz, ha úgy nézel ki, mint azok a régi jó házi orvosok kinéztek: itt-ott ezüstös csillogású, hosszú szakállal.)

És itt van az, hogy miben lehetünk segítségére az orvosnak. Ne adjunk tanácsot nagyképűsködve. Ne adjunk tanácsot még akkor sem, amikor biztosan tudjuk, hogy mit kellene adni — kivétel: szerencsétlenség esetén mert akkor kötelesség. — Különösen pedig ne adj tanácsot, amikor magad sem tudod mi van abban a ponban, vagy folyadékban és ne légy nagyképű és ne mutasd, hogy te mindent tudsz.

Egyben adj tanácsot: kérem tessék orvoshoz menni! Ebből haszna lesz a betegnek, haszna lesz az orvosnak is, de ne gondold, hogy neked nem lesz hasznod. Neked is hasznod lesz, amikor, ha már végeztél, mert akinek tanácsot adtál, az fel fog keresni később. Ha nem, — akkor felkereshet olyan, — akinek egy utánunk következő ifjú kartársidnek ilyen tanácsot ad.

Nem adhatunk tanácsot ezenkívül több oknál fogva sem, azért, mert a legtöbb orvosság, különösen oldat (infusum, használatra szánt kanalas orvosság erjedhet, veszélyes átalakuláson mehet át (pl. morfinból apomorphin), vagy pedig veszélyes concentratio fokozódás állhat elő.

Porok, bár nem mindegyike, állás közben megváltozhatnak.

Kenőesőknél hasonló a helyzet, avasodhatnak, vagy lassú kémiai átalakuláson mehet át.

Teák azok, amelyek ártalmatlanok, legfeljebb hatóanyagukat elvesztve, hatásalanokká lesznek.

Ezzel a felvilágosító munkával lehetünk segítségére közvetlenül az orvosoknak.

ELMESPÓRT

3. Kérdés-felelet rejtvény:

Anara, nátha elleni szer, gyártja:
Chinoim.

1. Markusovszky Lajos, 1857-ben.

Jutalmazottak névsora:

2. Platina.

I. díj: Kállay István szig. orvos és

3. Nem.

Haugg László szig. orvos. II. díj:

Szollár Andor I., Ferke János IX.

4. Rejtvény:

III. díj: Horváth Mary I., Dobos

Imre IX. IV. díj: Radó Miklós IX., Adai László IX., V. díj: Csizmás Lajos és Forró László. VI. díj: Kovács Miklós. VII. díj: Vizy József VII. díj: Németh Sándor VIII. IX. díj: Pallai János VIII. X. díj: Lukoviczky Gizella I.

Kérjük fentieket, hogy nyere-ményeiket szíveskedjenek a Szerkesztőségben hivatalos óra alatt: minden pénteken fél 5-től fél nyolcig átvenni. Aki december hó 18-ig nyere-ményét nem veszi át, azét újból jutalmul tizzük ki.

Szerkesztői üzenetek

Sz. A. I. éves. Köszönjük, hogy a nyere-mény-díját levélben külön megköszönte. Kedves és szép figyelem. Ugyane-sak köszönjük a levélhez mel-lékelt szövegtvényt, amelyet ha mó-dunkban lesz, azonnal felhasználunk. Munkásságát nagyon szívesen látjuk.

Pécsi Kartárs. A „Medikus Ujság orvosi táskára” vidéken is elő lehet fizetni az I. és a II. számban közölt feltételek mellett. III. éves korában természetes, hogy a szükséges ste-thoskopot előre megküldjük. Üdv.

Š. F. Budapest. A küldött levélre válaszoltunk és megírtuk, hogy az „orvosi táská” tartozékaira külön-külön is lehet előfizetni. Várjuk vá-laszát. Üdvö-zlet.

K. F. szig. orvos Pécs. Kedves Kar-társunk a jegyzet ismertetését sürge-ti, de a jegyzetet magát még mindez-ideig nem küldte be. Olvasatlanul pe-dig ismertetni semmit nem tudunk. Egyik kartársunk által bejelentett lá-togató ez ügyben hozzánk még nem érkezett. Kérjük szíves válaszát az ügyre vonatkozólag. Üdvö-zlet.

Bajtárs. Levelében jelzett profesz-szor ügyében a „Medikus Ujság” egyelőre foglalkozni nem hajlandó. Ez ügy hivatalos hatóság előtt áll, amelyben mi vélemény-t nem nyilvá-níthatunk. Más témával foglalkozó cikke-t örömmel fogjuk fogadni.

Famulus. Minden lapunkban kértük a famulusokat, hogy irjanak tapasztalataikról. Ez vonatkozik Önre is, és

nincs semmi akadály-a annak, hogy tapasztalatait beküldje. Szívesen kö-zöljük. Üdvö-zlet.

O. H. S. E. Kedves Kartársam! Azt kérdezed, hogy miért nincs az O. H. S. E.-nek rovata lapunkban? Nem a mi részünkön van az akadály. Mi szí-vesen rendelkezésükre állunk, ha nekik nincs mit közölniük, arról mi nem tehetünk. 2. Segélyezések ügyére vo-natkozólag a közgyűlés előtt kellett volna felszólalnod személyesen. Az ügy kivizsgálására mi nem vállalkoz-hatunk, ez a Segítőhöz tartozik. Ki-lépésedet náluk jelentsd be. 3. Ha a leveledben közölteket kézbe/foghatóan alátámasztva közölnöd velünk, úgy szí-vesen a nyilvánosságra hozzuk. Szív-üdvö-zlet.

Mentőorvos. Leveledben közölt dol-gokat már többen szóbelileg is emli-tették, de miután csak Te írtál ez ügyekről, kérjük a többi mentő-kar-társakat is, hogy írják meg mentő-szolgálatuknak kifogásait úgy, hogy mi közvetlenül a mentőegyesület ve-zetőségével ezt tudathassuk, és a hi-bák kiküszöbölését kérhessük. Üd-vö-zlünk.

Medikus Szeged. Az előfizetési dí-ját köszönettel nyugtázzuk és az ed-dig megjelent számokat címére póstán feladtuk. Üdvö-zlet.

Felelős szerkesztő és kiadó:
Wajdits Géza oh.

Álmatlanság, epilepsia:

SEVENAL-CHINOIN

0'1 és 0'3 g-os tableta. Injectio.

Anaemia, étvágytalanság, hizókúra:

BIROBIN-CHINOIN

tableta. Organotherapiás roborans.

Lues minden szakában;

MEDOBIS-CHINOIN

kisadagu ($\frac{1}{2}$ ccm) bismuthkészítmény.

A magyar higanydiureticum:

NOVURIT-CHINOIN

injectio és végbélkup.

Cardialis decompensatio:

LANACLARIN-CHINOIN

digitalis lanata izolált öszglycosidakészítmény.
